

IGOR LEVIT
BEETHOVEN
COMPLETE
PIANO
SONATAS

Levits Beethovenroman i 32 kapitel

Ludwig van Beethoven: Kompletta pianosonater nr 1-32

Piano: Igor Levit

Sony 19075843182 [9 CD]

Att lyssna på Beethovens 32 pianosonater är som att läsa en lång roman. Varje

strof fascinerar och inspirerar örat och varje kapitel drar i väg lyssnaren till nya världar. Beethoven skrev dessa verk främst till sig själv och förmodligen därför har han också vågat ta ut svängarna lite mer. Därtill är sonaterna sinsemellan också ganska olika, ofta vågade i stil, temata och struktur.

Det är en frisk blandning av två-, tre- och fyrsatsiga verk och ordningen på satserna är emellanåt långt ifrån den klassiska sonatformen. Det finns melodiska partier som pekar bakåt mot **Mozart** och **Haydn**, men ännu fler partier som närmar sig ett tonspråk som nästan pekar fram mot nutida tonsättare.

Om Beethoven hade varit en lättsam människa så kunde man kanske förklara de stora olikheterna mellan sonaterna med en viss nyckfullhet, men Beethoven hade ett djupt allvar i sitt konstnärskap och man skall nog därför knappast betrakta sonaternas alla egenheter som tillfälligheter i skapandet.

Det finns en musikalisk utveckling från de tidiga sonaterna opus 2 till de senare verken, men med det sagt kan man generellt inte uppfatta att de tidiga verken är av lägre kvalitet.

Alla sonater innehåller vacker och rimligt lättillgänglig musik, men de ställer tekniska och framför allt interpretationsmässiga krav på pianisten. Det finns många sätt att spela dessa stycken på och har man inte ett eget distinkt förhållningssätt till dem kan de falla platt till marken. Det finns ett par tydliga exempel på sådana bland de 50-60 kompletta inspelade cyklerna på marknaden. Så en större genomlysning av olika pianisters sätt att förhålla sig till sonaterna är verkligen att rekommendera för den piano- och musikintresserade.

Man kan verkligen finna massor av bra kompletta inspelningar av sonaterna, och tyvärr även ett par som inte riktigt hann färdigställas i en hel cykel. Det ledsammaste exemplet där är **Emil Gilels**, en gigant inom denna repertoar.

Hur står sig då **Igor Levit** i konkurrensen? Jag har svårt att tänka mig en mycket bättre berättare i denna 32 kapitel långa roman än Levit. Redan 2013, när de fem sista sonaterna släpptes, så förstod man att här har vi en musiker som knyter an till det klassiska beethovenska idiomet, men som samtidigt vågar tänka eget. Det betyder att han står tryggt i raden bland klassiska tolkar som **Artur Schnabel**, **Wilhelm Kempff**, **Annie Fischer**, **Daniel**

Barenboim och **Alfred Brendel**. Lägg då även till nya namn som **Richard Goode** och **Paul Lewis**.

Men Levit har någonting mer; en oförutsägbarhet som gör att man lätt kan lyssna sig igenom hela boxen utan att tröttna. Levit håller oss hela tiden på helspänn, utan att man för den skull uppfattar honom som nyckfull, i likhet med pianister som framförallt **Glenn Gould** och nu senast **Ivo Pogorelich**.

Det finns sonater här som jag inte tror någon vågat utmana så kaxigt som Levit; de som jag tänker på då är främst sonaterna nr 15 i D-dur, *Pastoralsonaten*, och nr 17 i d-moll, *Stormen*. Den förra är en fröjd och speglar tydligt Levits sätt att se på dessa verk, klassiskt men ändå tidlöst i i anslaget och med stort utrymme för egen tolkning.

Det finns kanske i boxen kanske någon mindre intressant tolkning som jag inte vill nämna då Levit levererar tanke och spänning i alla verk. Ibland kan han möjligen kännas lite stressad i några av de snabba tempi han lägger an, men efter ett par genomlyssningar imponerar detta mer än det stör.

Andra bra exempel där han verkligen excellerar är i *Appassionatan* (nr 23 f-moll) och *Les Adieux* (nr 26 Ess-dur), men även i de tidiga sonaterna opus 2, 7 & 10 hittar han nya vinklingar. Tekniken är aldrig i fara. Trots enormt snabba tempi i vissa satser kan jag inte uppfatta den minsta antydning till tveksamheter i tangentträffen. Prova att lyssna på sista satsen i *Månskenssonaten*, den innehåller tekniskt musicerande av högsta klass.

Men den teknik den musikaliska hjärna och den passion för Beethoven som Levit uppenbarligen besitter så kan det knappast gå fel – och det gör det ju inte heller här.

Jag tror redan att jag med säkerhet kan säga att Levit kommer leverera flera Beethovencykler under sin livstid och att han likt **Alfred Brendel**, Kempff och Barenboim kommer han vända och vrida på sonaterna, men likt dessa tre föregångare kommer den första tolkningen stå sig stark. Jag tror vi redan nu kan förbereda oss på att Levit 2019 kommer ställas mot en Levit 2030 eller kanske en 2045. Att Levit redan lyckats krypa in under skalet på Beethoven och hans musik är helt klart.

Ljudet på inspelningarna uppfattar jag som närmast perfekt. Det känns att det

är inspelat i en stor sal och därav kan detaljrikedomen bli lite lidande, men rundheten och fylligheten i pianotonen går inte att ta miste på. Det känns nästan orkestralt på sina ställen.

Med alla fantastiska pianister som provat sig på dessa mästerverk, så står sig Levit alltså väldigt bra. Kanske till och med högst på min lista. Jag kommer i alla fall spela dessa skivor mycket under kommande vinter.

Anders Wikström